

À

Si envers la freda tomba t' encaminas,
Oh mon amor! ahont mort jo dormiré;
A la feble remor de ta petxada
Despertaré.

Si—jo t' estim—me diu ta veu trencada
Per los senglots d' un plor d' anyorament;
Com un burgit que adormiscat s' escolta,
Jo 't sentiré.

Mes si d' amor la dolsa recordansa
Uneix ton llavi ab lo meu llavi fret,
Encar que congelada ma sang sigue
Jo reviuré.

FRANCESCH DE BOTER DE DALMASES.

LA NINA Y LO PEIX

SENTADA una hermosa nina
Svoretá del mar está
Dient pera sí mateixa:
¿Qué hi ha mes gran que la mar?
¿Hi ha algú á qui pugui estimarse
Ab mes amor que á un germá?
¿Hi ha res mes dols que la mel?
Trau un peix del aigua l' cap
Y lí diu: Lo cel, nineta,
N' es molt mes gran que la mar;
Lo aymador que l' cor escull
S' ayma molt mes que un germá;
Y, si la mel té dolsura,
Un pató la té mes gran.

CELSE GOMIS.

[Traduhit del alemany].

BIBLIOGRAFÍA

JOCHS FLORALS DE BARCELONA.—*Any 18 de llur restauració.*—MDCCCLXXVI.—(Segell del Consistori.)—Barcelona. Estampa de La Renaixensa, Carrer de la Porta-Ferrisa, 18, baixos.—MDCCCLXXVI.

ELS divuyt volums que formen la colecció dels Jochs Florals cap té una taula de materias tan completa ni tan estensa com lo que clou la série, corresponent al any que va á finir, y que ha vist la llum fa duas ó tres setmanas. Vint y tres, si no contem malament, son los autors catalans que hi figuran, als quals s'hi afegeixen un de castellá y un de provensal; lo governador de la provincia ab un breu discurs d' apertura, de bonas formas y nobles pensaments, y 'l poeta marsellés Joan Monné ab sa poesia en provensal *Clemenço Isauro á Mountpelié*, agraciada ab l' accéssit primer á la Flor natural.

Y á propósit d' aquesta composició. No volem saber si estant com está escrita en una llengua que no es la catalana, compleix las condicions del certámen; creyem que sí; pero al mateix temps que ho creyem ho sentim, puig no se 'ns alcanza una rahó que justifique á bastament perquè en un certámen que té per objecte 'l foment de la llengua y de la literatura catalanas s' ha de admetre baix lo mateix peu que á aquestas á una altra llengua y á una altra literatura que podrán ser de las nostras tant parentas com se vulga, pero que, al fí y al cap, avuy dia,—y avuy es avuy y no 'l temps dels Ramons y dels

Berenguers—son y representan una cosa completament diferenta. Las exigencias de la fraternitat literaria y de la fraternitat històrica no justifican aquestas equiparacions; si las admetem, seguim per admetre en los certàmens dels Jochs Florals á la llengua castellana, la qual, si no per lo passat, per lo present, té tants títols á dita admissió com la provensala. Además, suposem un cas; suposem que un any se li ocorre, v. gr. á en Mistral escriure poesías optant als premis que s' adjudican en lo certàmen del Maig, y com que fora molt possible que no hi hagués competidor de prou talla, resultaria que si 'l Consistori volia ser justicier hauria de deixar de costat tot lo catalá, convertir la festa en una festa provensala y 'l volum en un volum provensal. ¿Es aixó lo que volem? ¿Es aixó lo que 's proposan los 311 adjunts dels Jochs Florals al sostenir la institució ab son óbol anual, y tantas ilustres Corporacions que s' honran contribuint á son major esplendor, ó bé es fomentar lo conreu de la llengua y de la literatura genuinament catalanas? No estranyem despres que vinga un crítich parisien y diga que la literatura catalana es filla de la provensala, ó que vinga un crítich madrileny y diga ab tota formalitat que 'ls poetes catalans son uns mers copistas dels poetes provensals.

Fíxense en aquestas consideracions los Srs. adjunts dels Jochs á que toca de prop lo que ab aquestos se relaciona y vejan si es convenient posarhi remey.

Feta la precedent digressió, la qual dista molt d' argüir propòsit de depreciar lo mérit de *Clemenço Isauro*, mérit que 'ls qui no conegan lo provensal podrán avalorar ab ajuda de la traducció en vers que segueix al original en lo volum, deguda al membre del Consistori D. Damás Calvet, continuem la interrompuda noticia. Vint y tres, y descartant lo que acabem de citar, vint y dos, son, com deyam, los autors catalans que han colabarat per distints conceptes en lo darrer volum del Jochs Florals; los dinou, premiats, y 'ls tres restants, President, Secretari y Mantenedor encarregat de pronunciar lo discurs de gracias, que firman respectivament lo Discurs presidencial, la Memoria y l' aludit parlament de despedida.

Entre 'ls treballs premiats—á ells pertoca 'lloch de preferencia—hi ha de tot y á gust de tothom. Mirem sino la secció de poesia y,

encara, reduhintnos á lo mes culminant. ¿Se vol mes diversitat? Lo quadro trágich de formas ampulosament sóbrias, *Cleopatra*; la oda, arrossegant ab énfassis la folgada vestidura de reyna, tatxonada de conceptes poétichs com d'estrelles d'or de tots quilats, *A la rassa llatina*; la narració hística, dura, rígida, forjada á cops de mall com la armadura d'un dels guerrers que en ella pugnan, y respirant com ell sang y carnatge, *Lo foner*; la fantasía lírica suau, planyenta, vaga, com la queixa eólica del arbre columpiat pèls vents primers de la tardor, *L'arbre sech*: l'apólech, enjogassat, maliciós, saltant com un esquirolet per la enreixada gábia d'unas formas métricas duras pero doblegadissas com lo fil ferro, *Fábulas*; lo quadro de costums pintat ab la cruesa de tons mes implacable y mes ferosment realista, *La festa del carrer*; la Epístola satírica-moral, dislocada, brincant sense direcció fixa de concepte en concepte fins á parar en la banalitat del lloch comú horaciá per entre una série de figuras retóricas en que sobriuen la ingeniosa originalitat y la precisió gráfica, *Epístola*;—ó caminant y discorrent pausada ab una difícil facilitat de llenguatge pels festius camins de una ironía intencionadíssima, *A una dona*; la personificació atrevidament patriótica, *Ceretania*; es á dir, y en resúmen, tots los gèneros, totas las formas, tots los estils, y pugnant tots á la hora per salvar los derrers confins de la mitjanía, duhent un pas aquí, un pas allá dintre 'l camp de la superioritat, pero retrocedint tot seguit no bé ab una embranzida han tocat terra mes enllá d'aquellas fatals fronteras.

Idéntica varietat en las obras en prosa. Estudis crítich-histórichs de literatura com la *Memoria* sobre 'l Teatre catalá, discreta en sas consideracions pero pobre de noticias, ja sia la pobresa una fatalitat del tema, ja un accident imputable al autor en qui en tal cas concurrirían com á atenuants lo ser l'assumpto completament nou y la dificultat de esclarir orígens en una literatura tant desconeguda en son passat com la nostra, rahons totas que haurían fet preferible 'l que s'hagués reduhit lo premi á una menció que deixés franca la porta á son autor per ulteriors estudis: estudis histórichs de pintoresca amenitat com los que forman la série titulada *Catalunya francesa*, deguts als laboriosíssims autors de la magnífica obra « Las Córtes catalanas; » monografías de tanta importancia com la *Noticia hística dels catalans que intervingueren en lo descubriment d'*

América, pacient recopilació de noticias de aquí de allá escampadas y que ha sapigut fer mes interessants lo recopilador ab atinadas observacions sobre 'l grandió aconeximent á que 's refereix son treball: una novela entre picaresca y sentimental, *Sota un tarot*, potser poch de lo primer y massa de lo segon, y sobre tot lo últim per lo que 'l género requereix: quadros de costums com los *Quadros de Barcelona*, d' una sobrietat y una accentuació recomanables, ab un regular color de localitat en son medi escénich, y ab un llenguatge apropiadíssim y natural sense vulgaritat. Tot aixó inclou la secció de treballs en prosa, y com remat, ó millor, com introducció, un discurs de President que es discurs y no es discurs, que té plan y 'l segueix y no 'l segueix ni 'n té tot á la vegada, especie de *causerie* en que, com diria Quevedo, se tocan todas las cosas y muchas mes, y 's parla, en una successió d' ideas dictada per unas reglas de associació molt *sui generis*, de filosofia, de religió, de literatura, d' historia, de política, de patria, de fé, de amor y de qui sap qué mes, pero tot ab una forma casolana que té 'ls seus atractius y que fa altament simpátich al autor si no per la superioritat dels conceptes, per la cándida bondat de las intencions y la oberta franquesa ab que 's manifestan.

Tots los precedents treballs y demés no mencionats, esceptuant, com se compren, lo Discurs presidencial, tenen son lloch en las apreciacions crítiques formuladas á nom del Consistori per lo Secretari en sa *Memoria*, apreciacions crítiques que pecan per la concisió y dogmatisme de que alguns cops en ocasions análogas nos hem queixat en las planas d' esta Revista. Conste, en descárrech, que no podem tirar la primera pedra y que quan nós ve á las mans la *Memoria* que l' autor d' estas ratllas escrigué fa tres anys, la censurem mes agrement encara que las dels altres. Justicia sia feta, salva la atenuant de la costum y de la no retroactivitat de las opinions.

Y puig en la indicada *Memoria* del Secretari del darrer Consistori se fa, ab molta major autoritat que la nostra, 'l judici de todas y de cada una de las composicions premiadas, escusemnos de formularlo en públich per conte propi: que 'l lector forme 'l seu y 'l comprobe ab aquell.

J. SARDÁ.

NOVAS

PER un olvit que 'ns apressurem á esmenar, haviam descuydat d' anunciar la aparició del volumen en que ha publicat la societat literaria *La Misteriosa*, las composicions premiadas en lo certámen que celebrá en 2 de Febrer del any que cursa. Conté á mes del discurs del President y memoria del Secretari del Jurat, que firman respectivament D. Joan Montserrat y D. Francesch Ubach, diversas y apreciables composicions de la Sra. D.ª Victoria Peña, y dels Srs. Reventós, Torres, Matheu, Pirozzini, Taronjé y Careta.

Continua ab éxit creixent la publicació de *La Colmena* revista de literatura, ciencias y arts, que veu la llum en esta ciutat baix la direcció de D. Pau Planas y Juanich.

La modificació que son propietari-director ha introduit de publicarhi alguns grabats representant monuments artístichs y retratos de personatjes célebres contribuirá no poch á que 'l públich condesca cada dia mes favor á dita publicació.

Los que desitjin suscriureshi podrán dirigirse á la administració, carrer del Hospital, 24-1.º

Lo editor en M. Pujol Martinez, ha publicat un elegant tomet titulat *Las mujeres y sus nombres—Ellas*. Se ven en las principales librerías de la Península. Ne son autors D. Salvador Carrera y D. J. de Aragon.

Ab lo major gust estampem lo següent cartell:

La societat coral «Euterpe», desitjosa de contribuir desde sa humil esfera al progrés de las bellas arts, ab que s' agermana la seva institució, honrant al mateix temps la memoria del fundador de las societats corals en Espanya, ha acordat inaugurar enguany una série de certamens literaris y musicals, baix las següents bases:

1.ª Los certámenes portarán la denominació de «Certámen-Clavé.»

2.ª Se convocará un certámen literari, y sobre las composicions que segons opinió del jurat calificador, que 's nomenará, sian mereixedoras de premi, s' obrirá un certámen musical.

3.ª Lo mateix dia en que 's publiquen los títols y lemas de las poesías premiadas, se publicará la convocatorià corresponent al certámen musical y 'l jurat calificador que 's nomene.

4.ª Las composicions que obtinguen premi serán cantadas per la societat coral «Euterpe» en los primers concerts de la primavera vinent, celebrantse avants un de extraordinari en honor dels premiats, en lo cual se entregarán las joyas als corresponents autors.

5.ª La societat «Euterpe» nomena lo següent jurat calificador del certámen literari de engany:

Senyors Manel Lasarte, Teodoro Baró, Joaquim Riera, Conrat Roure, Apeles Mestres.

Certámen literari.—S' adjudicará un premi consistent en un pom de pensaments de plata á la millor poesia, que en concepte del jurat puga esser destinada á cantarse á coro á veus solas.

Un altre premi, consistent en una copa de ébano ab incrustacions de plata, será adjudicada á la millor poesia que també en concepte del jurat puga destinarse á esser cantada ab acompanyament de orquesta.

Desde 'l dia de avuy fins á las dotze del dia 24 del próxim mes de Desembre, serán admesas en la secretaria de la societat coral «Euterpe», carrer de 'n Xuclá, n.º 15, pis quart, las composicions que obtenen á premi.

Aquestas deuran esser escrites en catalá, inéditas y originals, acompanyadas cada una de un plech clós que contindrà el nom de l autor, y en cual sobre s' hi llegirá 'l mateix lema que la composició porte.

Los plechs de las poesías que no resulten premiadas serán cremats en l'acte de l'entrega dels premis.

Lo secretari de la societat coral de «Euterpe,» Ignasi Pí.—Lo secretari del jurat, Apeles Mestres.

La Comissió nombrada pera tributar un testimoni de gratitut al eminent escriptor D. Víctor Balaguer per son celebrat discurs sobre la literatura catalana llegit en l'acte de sa recepció en l'Academia de l'Historia, l'ha realisat ja publicant y oferint á dit Senyor una magnífica edició de son indicat discurs, acompanyat de la traducció catalana per D. Antoni Auléstia y Pijoan y dels judicis crítics inserts en los periódichs *Diario de Barcelona*, *Crónica de Catalunya*, *LA RENAIXENSA*, *La Iberia*, *Revista de España*, la titulada *Cervantes*, *Las Provincias*, *El Eco de Asturias*, *Revista de Lérida* y *La Gaceta Internacional*.

L'aplech de tots aquestos treballs forma un preciós volum de 387 pàgines en 8.^u, edició elzeviriana, figuranthi en primer lloch una sentida dedicatoria en catalá firmada per tota la Comissió.

Dintre de pochijs dias se'n posará á la venda en las principals llibrerías un nombre d'exemplars, que la Comissió destina á acabar de sufragar los gastos de l'edició, no dubtant en recomanarlo á nostres suscriptors ja que éll ve á ser en conjunt una magnífica apologia de las lletras catalanas.

Lo darrer número de *La Ilustració Espanyola y Americana* inserta, una traducció castellana feta per lo conegut poeta D. Joan Tomás y Salvany de la poesia *Cleopatra* de D. Angel Guimerá que guanyá la Flor natural en los Jochs Florals d'enguany.

Ha passat á mellor vida en aquesta ciutat lo jove y distingit compositor D. Esteve Tusquets y Maignon, qui's feu coneixer en lo mon artístich per sas inspiradas obras musicals, entre las quals figuran segons una biografia publicada per *La España Musical* un *Stabat mater* que's cantá á Betlem y á la Mercé, 3 sarsuelas y un ball pantomímich, á mes de 74 pessas entre ellas 4 cançons ab lletra catalana. Es de deplorar eixa pérdua que han suferit l'art catalá y una familia benvolguda, á qui acompanyém en son just dolor.

Lo dia 28 del passat Octubre se celebrá, ab la solemnitat deguda, la inauguració oficial y benedicció del nou mercat del Born construït al extrem de l'antigua plassa d'aquell nom, al costat del Jardí del General.

A las tres de la tarde s'hi dirigíren las principals Autoritats y Corporacions de aquesta Capital, entre ellas lo Sr. Gobernador Civil, Capitá General y l'Ajuntament y Diputació en corporació, precedits de llurs Massers.

Desde una tribuna formada en la part de la rotonda central que dona al Parch, pronunciaren discursos alusius al acte los Srs. Alcalde Contitucional, Sr. Gobernador é Iltm. Sr. Bisbe d'aquesta Diocessis, qui revestit de Pontifical, y assistintli los canonges Senyors Ribas y Palá benehí lo edifici, terminat lo qual s'extengué por lo Secretari del Ajuntament la corresponent acta.

L'immensa concurrencia qu'omplena 'l local pogué admirar tota l'importancia de la nova construcció, que d'avuy mes será un dels monuments mes notables que podrán mostrarse als viatjes que visiten Barcelona, y pregonará molt alt l'avansament de l'industria catalana.

Forma 'l mercat tres naus de 15 metres de llum las laterals y 28 la central, divididas per una de transversal, qual intersecció forma la rotonda central, cuberta ab un cimbori de 31 metres y mitj d'altura desde 'l pis del mercat. Rodeja per la part exterior la llanterna del indicat cimbori una galeria desde la qual se disfruta un magnífich punt de vista. La distribució está perfectament estudiada, distribuintse los 8000 metres de superficie del local en 720 puestos de venta. La construcció general presenta aquell aspecte de lleugeresa y grandiositat que caracterisan las modernas obras en que com element principal s'emplea 'l ferro, bastant pera denotar la importancia de la de que tractém dir que s'han empleat en ella un milió de kilograms d'aquell metall.

La direcció ha corregut, en la part de emplaçament, dimensions y distribució, á carrech del facultatiu autor del plano del Parch Don Joseph Fontseré, y en la de la obra de ferro, al del enginyer D. Joseph María Cornet que ho es de *La Maquinista Terrestre y Marítima* en qual establiment se han verificat tots los treballs en aquest ram, que foren comensats en 13 de Juliol de 1874 y acabats en 15 de Novembre de 1875.

Lo dia primer del corrent de Desembre s' ha comensat la renda en dit mercat, havent quedat en lo mateix dia dessembrassat de taulas y demés l' antiga é histórica plassa del Born, la qual esperém qua 'l Municipi arreglará d' un modo digne de sa importancia.

S' han estrenat darrerament las següents produccions: A la vila de Palafrugell un drama en 3 actes, original de D. Miquel Avellí, titolat: *Lluitas del cor*; á Valencia la sarsuela en un acte *Qui fuig de Deu corre debaes*, y la pessa *El Marqués del Serol*, aquesta del Sr. Palanca, y en lo teatre del Odeon d' aquesta ciutat, *Lo Bombo del regiment*, comedia en 2 actes de D. Jaume Piquet.

Lo número 3.º de la Revista de la Associació Literaria de Gerona ve aumentat fins á 24 planas de text, contenint notables treballs, com ho indica lo següent sumari:

Letras y artes, por D. J. Botet.—*Breve reseña de los naturalistas que vieron la primera luz en la provincia de Gerona* (continuacion) per D. Joseph Ametller.—*Arqueología prehistórica*.—*Hallazgo en Caldas de Malavella*, per D. Francisco Viñas y Serra.—*Al molt reverent mossen Narcís Camps y Roger, Pbro. etc.*, per don Joan M. Pou y Camps.—*Noticia de dos torneos gerundenses*, per D. Emilio Grahit.—*Fantasías*, per D. Francisco de P. Franquesa, —*Noticias*.—Asociacion literaria de Gerona.

Ab aquest últim epígrafe se publica un anunci feñt saber que 'l Centro Artístich d' Olot ofereix pera 'l próxim certámen de dita Associació literaria, un quadjo al oli al autor de la mellor biografia d' un pintor catalá anterior al segle XIX, y D. Ramon Boniquet y Cot continua l' oferta d' una medalla de plata al autor de la mellor Memoria escrita en catalá, sobre l' irrupció dels árabes á Cerdanya y reconquesta de la mateixa comarca pirenaica per lo valor del cristians.

Hem rebut una fulla estampada contenint lo *Régimen de la benéfica associació fundada á Barcelona en Octubre 1875: La Mútua Unió Guerrera*. Agrahim las paraulas de afecte ab que va acompanyada, y 'ns congratulèm de veure los sentiments catalanistas del associats.

Lo darrer número de la Revista Balear inserta una traducció castellana de la tragedia *Coriolá* de D. Víctor Balaguer, deguda á la ploma del llorejat poeta D. Geroni Rosselló; y la *Revista Europea* la de *La mort d' Aníbal* feta per D. Pere M. Barrera.

Del Sr. Balaguer n' ha publicat fa poch á Madrid una important biografia lo Sr. D. Joan J. Ribó.

Hem vist ab complacencia que en l' escut de las monedas d' or y plata que s' han acunyat darrerament hi figuran al costat de las torres y lleons, las barras de Aragó y las cadenas de Navarra, com aixís deuria succehir en los segells dels documents y publicacions emanadas del Estat, entre altres la *Gazeta* en que, ab perjudici de la veritat històrica y de la consideració que 's deu indistintament á antichs reyalmes qu' avuy forman l' Espanya, sols s' hi veuhen los dos primers emblemas.

Está acordada la formació á Vilafranca d' un Museu d' antiguetats, pera 'l qual ha cedit l' Ajuntament lo local apropiat, y 's conta ab la cooperació de la Diputació Provincial, que prengué fa temps l' acort de ajudar á todas las poblacions que determinessen crearlo.

La conducta dels vilafranquins es una eloqüent lliçó pera Barcelona, que per vergonya propia y sorpresa dels estranys no ha pogut encara formar un Museu, que fos digne de visitar-se.

Hem rebut el número 12 de la publicació que veu la llum pública en esta ciutat *La Moda Española Ilustrada*, la qual regala en est mes una gran lámina representant la *Vista del Pabelló espanyol en Filadelfia*. Dita lámina está molt ben acabada y los subscriptors de *La Moda Española Ilustrada* han de quedar agraïts als esforços que la Direcció fa á fi de complaurels en tot.

Aquella lámina se ven á 2 rs. y se remet á provincias franca de port, remetent dita cantitat en sellos de franqueig ó lletra de facil cobro á favor de D. Benet Escaler, carrer de Fernando, número 11, Barcelona.

Lo jove pintor D. Joan Rabadá ha sigut premiat últimament en la exposició regional de Leon. Son ab eix tres los premis que ha

obtingut en menos de un any, puig que també ho ha sigut en las últimas exposicions de Madrid y Filadelfia, essent eixas las primeras á que ha concorregut en sa brillant carrera. Qui aixís comença no cal pas dir ahont vá á parar. Rebi lo Sr. Rabadá nostra mes cordial enhorabona y segueixi així qu' a n' aquest pas será sens dupte un dels deixebles que mes ben posat deixarà lo nom de D. Carles de Haes á pesar de no haber estat eix son mestre mes que per lo curt espay de un mes y mitx.

Ha entrat en lo tercer any de sa publicació lo periódich catalá *L' entreteniment*, dedicat exclusivament als concurrents á la *Reunió familiar*.

També hem vist en la «Crónica de Cataluña» que en Cartagena se preparava la de una revista ilustrada ab lo títol de *Lo Hereu* que fa suposar sia així mateix catalana.

SUMARI

GAVETÁ VIDAL VALENCIANO.	Lo mon invisible en la literatura catalana.	321
PERE JOAN BERNADAS.	Quatre mots sobre la literatura catalana.	328
MARÍA DE BELL-LLOCH.	La mánega d' aygua.	332
EMILIO GRAHIT.	Un document inédit sobre lo monastir de San Llorens del Mont.	340
JOAN MALUQUER.	Lo diluvi universal.	346
FELIP DE SALETA.	Correspondencia.	348
EMILIO VILANOVA.	Estils moderns.	366
ANGEL GUIMERÁ.	Lo cant de la sirena.	378
FRANCESCH DE BOTER.	A.	381
CELSE GOMIS.	La nina y lo peix.	381
JOAN SARDÁ.	Bibliografia.	382
	Novas.	386